

BOSHLANG'ICH SINFDA TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDA ZAMONAVIY
PEDAGOGIK YONDASHUVLAR

Bektayeva Shoir Erkinovna

Samarqand viloyati Nurobod tumani

52-maktab Boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich sinf o'qituvchilari faoliyatida zamonaviy pedagogik yondashuvlar, innovatsion metodlar va ularning ta'lim sifatini oshirishdagi o'rni yoritiladi. Shuningdek, boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodkorligi va kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirish masalalariga alohida e'tibor qaratiladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, pedagogik yondashuv, innovatsion metodlar, ta'lim sifati, o'quvchi faolligi.

Аннотация: В данной статье рассматривается значение современных педагогических подходов в деятельности учителей начальных классов, а также роль инновационных методов в повышении качества образования. Особое внимание уделяется развитию у учащихся начальных классов самостоятельного мышления, творческих способностей и коммуникативных навыков. Использование интерактивных методов, дидактических игр и информационно-коммуникационных технологий способствует повышению учебной активности и эффективности образовательного процесса.

Ключевые слова: начальное образование, педагогический подход, инновационные методы, качество образования, учебная активность.

Annotation: This article discusses the importance of modern pedagogical approaches in the professional activity of primary school teachers and the role of innovative methods in improving the quality of education. Special attention is paid to the development of independent thinking, creativity, and communicative skills of primary school students. The use of interactive methods, didactic games, and information and communication technologies increases students' learning activity and the effectiveness of the educational process.

Key words: primary education, pedagogical approach, innovative methods, quality of education, student activity.

Boshlang'ich ta'lim umumta'lim tizimining poydevori bo'lib, o'quvchilarning keyingi ta'lim bosqichlaridagi muvaffaqiyati aynan shu davrda berilgan bilim, ko'nikma va malakalarga chambarchas bog'liqdir⁷⁷. Boshlang'ich sinfda bolalarda o'qishga bo'lgan qiziqish, mustaqil fikrlash, muloqot madaniyati, intizom va ijtimoiy moslashuv kabi muhim sifatlar shakllanadi. Shu sababli boshlang'ich sinf o'qituvchisidan nafaqat fan bilimlari, balki yuqori pedagogik mahorat, psixologik yondashuv va innovatsion fikrlash ham talab etiladi.

Bugungi kunda ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar boshlang'ich ta'lim sifatini oshirishga alohida e'tibor qaratishni taqozo etmoqda. Zamonaviy pedagogik

⁷⁷ Abdullaeva M. Pedagogika nazariyasi va amaliyoti. — Toshkent, 2020.

texnologiyalar, interfaol metodlar va axborot-kommunikatsiya vositalaridan foydalanish o'quv jarayonini samarali tashkil etish imkonini bermoqda.

1. Boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy kompetensiyasi;

Boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy kompetensiyasi — bu uning bilim, ko'nikma, malaka va shaxsiy fazilatlarining uyg'unligidir. O'qituvchi darsni rejalashtirish, o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olish, ta'lim jarayonini to'g'ri tashkil etish orqali yuqori natijalarga erishadi. Shuningdek, o'qituvchining nutq madaniyati, sabr-toqati va bolalarga nisbatan mehribon munosabati muhim ahamiyat kasb etadi.

2. Zamonaviy pedagogik yondashuvlarning ahamiyati;

An'anaviy dars o'tish usullari bilan bir qatorda zamonaviy pedagogik yondashuvlardan foydalanish bugungi kun talabi hisoblanadi. Interfaol metodlar o'quvchilarni faol fikrlashga, o'z fikrini erkin bayon etishga va mustaqil qaror qabul qilishga o'rgatadi⁷⁸. Jumladan, "aqliy hujum", "klaster", "insert", "Venn diagrammasi" kabi metodlar dars jarayonida samarali qo'llaniladi.

3. Didaktik o'yinlarning ta'lim jarayonidagi o'rni;

Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun o'yin faoliyati yetakchi o'rin tutadi. Didaktik o'yinlar orqali o'quvchilar bilimni oson va qiziqarli tarzda o'zlashtiradilar⁷⁹. O'yin jarayonida bolalarda muloqot, hamkorlik, raqobat va ijodkorlik ko'nikmalari rivojlanadi. Masalan, "Kim tez?", "Top va ayt", "Bilimlar bellashuvi" kabi o'yinlar dars samaradorligini oshiradi.

4. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish;

AKT vositalari boshlang'ich ta'lim jarayonida keng imkoniyatlar yaratadi⁸⁰. Multimediali taqdimotlar, interaktiv doskalar, videoroliklar va elektron resurslar darsni jonlantirib, o'quvchilarning diqqatini jamlashga yordam beradi. Shu bilan birga, AKT o'quvchilarning axborot bilan ishlash kompetensiyasini shakllantiradi.

5. Tarbiyaviy jarayon va ma'naviy qadriyatlar;

Boshlang'ich sinfda nafaqat ta'lim, balki tarbiya jarayoni ham muhim hisoblanadi. O'qituvchi dars jarayonida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni singdirishi, o'quvchilarda vatanparvarlik, mehnatsevarlik va odob-axloq fazilatlarini shakllantirishi lozim. Tarbiyaviy suhbatlar, namunali xulq va jamoaviy tadbirlar bu jarayonda muhim rol o'ynaydi.

Boshlang'ich ta'limda innovatsion metodlarning ahamiyati:

Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun dars jarayoni nafaqat bilim berish, balki ularning dunyoqarashini kengaytirish, mantiqiy tafakkurini rivojlantirish va mustaqil fikrlash qobiliyatini shakllantirishga yo'naltirilishi kerak. An'anaviy yondashuvlar bilan birga, zamonaviy innovatsion metodlardan foydalanish ta'lim samaradorligini oshiradi. Ushbu metodlar quyidagilarga asoslanadi.

Interfaol o'qitish metodlari

– o'quvchilarning dars jarayonida faol ishtirok

etishini ta'minlaydi. Rolli o'yinlar, muammoli ta'lim, klaster va "Baliq skeleti" texnikalari orqali

o'quvchilar bilimlarni mustahkamlaydi.

⁷⁸ Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch. — Toshkent, 2019

⁷⁹ Zamonaviy pedagogik texnologiyalar to'plami. — Toshkent, 2021

⁸⁰ Boshlang'ich ta'lim metodikasi. — Toshkent, 2022

STEAM-ta'lim- fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematikani uyg'unlashtirib, o'quvchilarning ijodiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. • Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish-ta'lim jarayoniga kompyuter, planshet, interfaol doskalar va onlayn ta'lim platformalarini jalb qilish orqali o'quv jarayonini yanada jonlantiradi

• Gamifikatsiya- dars jarayoniga o'yin elementlarini kiritish orqali o'quvchilarning qiziqishini oshirish va ularni faol ishtirok etishga rag'batlantirish.

• Differensial yondashuv- har bir o'quvchining individual xususiyatlarini inobatga olib, ularning o'quv jarayonidagi ehtiyojlariga mos keladigan metodlarni tanlash. Innovatsion metodlarning samaradorligi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy innovatsion metodlardan foydalanish natijasida o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishi ortadi, bilimlarni eslab qolish darajasi oshadi va mustaqil

fikrlash ko'nikmalari shakllanadi. Ayniqsa, interfaol va axborot texnologiyalariga asoslangan metodlar o'quvchilarni dars jarayonida faol ishtirok etishga undaydi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini o'qitishda zamonaviy innovatsion metodlardan foydalanish ta'lim jarayonini yanada samarali qilishga xizmat qiladi. Yangi texnologiyalar va pedagogik yondashuvlarni qo'llash natijasida o'quvchilarning faolligi oshib, mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuv rivojlanadi. Shu bois, boshlang'ich ta'lim tizimida innovatsion metodlarni keng joriy etish zamonaviy ta'lim standartlariga erishishda muhim omil hisoblanadi. Zamonaviy ta'lim tizimi o'quvchilarning faolligi, mustaqil fikrlashi va ijodiy yondashuvini rivojlantirishga yo'naltirilgan. Xususan, boshlang'ich sinf o'quvchilarini o'qitishda an'anaviy usullar bilan bir qatorda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion metodlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu metodlar ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish bilan birga, o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi. O'zingiz nizerikarli darsni boshdan kechirayotganingizni tasavvur qiling, o'qituvchilarning ovozi quloqlaringizda aks-sado berib, darsga e'tiboringizni qaratmoqchi bo'lganingizda ko'z qovoqlar itushmasligi uchun kurashmoqda. Aslini olganda, bu turli xil o'qitish yondashuvlari! Hozirgi kundako'plab o'qituvchilar o'z mashg'ulotlarini bunday stsenariylardan uzoqlashtirib, zamonaviy o'qitish usullarini o'rganish orqali o'quvchilarni o'quv jarayoniga yanada chuqurroq jalb qilishni maqsad qilganlar. Ta'lim landshafti tez sur'atlar bilan rivojlanib bormoqda, bu sizga zamonaviy roqstrategiyalardan xabardor bo'lishni va ularga moslashishni talab qiladi. Agar buni qilmasangiz, rivojlanayotgan ta'lim landshaftiga muammosiz qo'shilishingiz qiyin bo'lishi mumkin⁸¹

.Zamonaviy yondashuvlar quyidagicha:

1. Shaxsiylashtirilgan ta'lim;
2. Loyiha asosidagi ta'lim (PBL);
3. Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt;
4. Integratsiyalashgan o'quv dasturlari.
1. Shaxsiylashtirilgan ta'lim;

Shaxsiylashtirilgan ta'lim yondashuvi har bir o'quvchining o'ziga xos ehtiyojlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil qilishni nazarda tutadi. Ushbu yondashuv orqali

⁸¹ Sohibaxon Haydarova, Boshlang'ich sinf o'quvchilarini o'qitishda zamonaviy innovatsion metodlardan foydalanish, International scientific journal "Modern Science and Research" 768-769-b

o'quvchilar o'zlarining qiziqishlari, qobiliyatlari va bilim darajasiga mos ravishda ta'lim oladilar.

Shaxsiylashtirilgan ta'limning afzalliklari:

- O'quvchilarning ta'lim olish jarayonidagi faolligini oshiradi.
- O'qituvchilarga har bir o'quvchi bilan individual ishlash imkoniyatini beradi.
- O'quvchilarning o'zlashtirish darajasini yaxshilaydi.

Bunday yondashuvda o'quvchilarning ehtiyojlari va qobiliyatlari doimiy tahlil qilinib, ularga mos o'quv materiallari va topshiriqlar taqdim etiladi. Masalan, raqamli platformalar yordamida o'quvchilarning natijalari kuzatilib, ularga moslashtirilgan ta'lim yo'nalishlari taklif qilinishi mumkin.

2. Loyiha asosidagi ta'lim (PBL)

Loyiha asosidagi ta'lim (Project-Based Learning) o'quvchilarning muammolarni hal qilish va amaliy topshiriqlar orqali o'rganish jarayoniga asoslanadi. Ushbu yondashuv bolalarga nafaqat nazariy bilimlar berish, balki ularning real hayotiy vaziyatlarga tayyor bo'lishini ta'minlashni maqsad qiladi.

Loyiha asosidagi ta'limning asosiy jihatlari:

- O'quvchilarni mustaqil fikrlash va ijodiy yondashishga o'rgatadi.
- Haqiqiy muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantiradi.
- O'quvchilarning muloqot va jamoa bo'lib ishlash qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Masalan, biologiya fanida o'quvchilar o'simliklar hayotiy tsiklini o'rganish uchun kichik tadqiqot loyihasi ustida ishlashlari mumkin. Bu usul o'quvchilarga nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llash imkonini beradi.

3. Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt

Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektning boshlang'ich ta'limda qo'llanilishi ta'lim jarayonini sezilarli darajada o'zgartirdi. Bugungi kunda raqamli platformalar, virtual laboratoriyalar va interaktiv o'quv vositalari o'quvchilarning ta'lim olish jarayonini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Raqamli texnologiyalar yordamida o'quvchilar interaktiv o'quv dasturlaridan foydalangan holda vaqt va makondan qat'i nazar ta'lim olishlari mumkin. Masalan, sun'iy intellekt asosidagi o'quv dasturlari yordamida o'quvchilar individual tarzda mashqlarni bajarib, natijalarini real vaqtda kuzatishlari va baholashlari mumkin. Bu o'quvchilarning o'zlashtirish jarayonini tezlashtiradi va ularning qiziqishini oshiradi.

4. Integratsiyalashgan o'quv dasturlari. Integratsiyalashgan o'quv dasturlari bir nechta fanlarni bir-biri bilan bog'lab o'qitishni nazarda tutadi. Masalan, matematika va tabiatshunoslik fanlari o'rtasidagi bog'liqlikni ko'rsatish orqali o'quvchilar o'quv mavzularini kengroq tushunish imkoniga ega bo'ladilar. Bunday

yondashuvlar o'quvchilarga turli fanlar o'rtasidagi aloqa va bog'liqlikni tushunishga yordam beradi, bu esa ularning tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Boshlang'ich ta'limda zamonaviy yondashuvlarning qo'llanilishi o'quvchilarning

ta'limga bo'lgan qiziqishini oshirib, ularning bilim olish jarayonini samarali qiladi. Maqolada tahlil qilingan barcha zamonaviy yondashuvlarning umumiy xususiyati shundaki, ular o'quvchilarning mustaqil fikrlash va amaliy ko'nikmalarini shakllantirishga yo'naltirilgan.⁸²

⁸² Sayidov Nozimjon Abdulnosirovich, 2Burhanova Zulhumor Odiljon qizi, Boshlang'ich ta'limda zamonaviy yondashuvlar, 443-446-b

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinf o'qituvchisining pedagogik faoliyati nafaqat bilim berish, balki o'quvchilarning shaxs sifatida shakllanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadigan muhim jarayondir. Boshlang'ich ta'lim bosqichida qo'yilgan poydevor keyingi ta'lim bosqichlarining samaradorligini belgilab beradi. Shu bois, o'qituvchidan yuqori darajadagi mas'uliyat, pedagogik mahorat va zamonaviy bilimlar talab etiladi.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlar, innovatsion metodlar hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan maqsadga muvofiq va oqilona foydalanish o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularning mustaqil va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Interfaol metodlar asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarni faollikka undab, ta'lim jarayonida samaradorlikni ta'minlaydi.

Shuningdek, o'qituvchining doimiy izlanishi, o'z ustida ishlashi, ilg'or pedagogik tajribalarni o'rganib, amaliyotga joriy etib borishi kasbiy kompetensiyani oshirishga xizmat qiladi. Ta'lim jarayonida individual yondashuv, o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini inobatga olish esa ta'lim sifatining yanada yuksalishiga olib keladi. Natijada, zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega, barkamol va raqobatbardosh shaxslarni tarbiyalash imkoniyati yaratiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullaeva M. Pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent, 2020.

2. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent, 2019.

3. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar to'plami. – Toshkent, 2021.

4. Boshlang'ich ta'lim metodikasi. – Toshkent, 2022.

5. Sohibaxon Haydarova, Boshlang'ich sinf o'quvchilarini o'qitishda zamonaviy innovatsion metodlardan foydalanish, International scientific journal "Modern Science and Research" 768-769-b

6. Sayidov Nozimjon Abdulnosirovich, 2Burhanova Zulhumor Odiljon qizi, MODERN TRENDS OF TEACHING IN THE CONTEXT OF INNOVATIVE AND DIGITAL

TECHNOLOGIES IN HIGHER EDUCATION: PROSPECTS, PROBLEMS AND SOLUTIONS"

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE, NOVEMBER 29, 2024, Boshlang'ich ta'limda zamonaviy yondashuvlar, 443-446-b